

Voorzitter

de commissie het algemeen overleg kunnen vervroegen. Ik vraag echter de andere leden wat hun mening is.

De heer **Atsma** (CDA): Voorzitter. De CDA-fractie heeft naar aanleiding van hetgeen mevrouw Van der Laan heeft gezegd geen enkele behoefte aan een spoeddebat. Zij is zeer geneigd om de interpretatie die u geeft, te volgen.

De heer **Rouvoet** (ChristenUnie): Voorzitter. Ik begrijp het voorstel van mevrouw Van der Laan niet zo goed, want er is een aantal keren met de regering over dit punt gesproken, zowel in een plenair debat als tijdens een algemeen overleg ter voorbereiding van de IGC en de top. Daarin zijn de standpunten van de Kamer geventileerd en met de regering besproken. Na afloop van de top zouden wij een regulier debat hebben. Dat debat zal gehouden worden in een algemeen overleg en alles wat er over de top gezegd moet worden, kan dan aan de orde komen.

De heer **Van der Staaij** (SGP): Ik sluit mij hier korthedshalve geheel bij aan. Volgens mij kunnen wij hierover goed debatteren aan de hand van de reguliere procedures.

De heer **Klaas de Vries** (PvdA): Voorzitter. Mij lijkt het dat mevrouw Van der Laan een punt heeft. Er bestaat immers de kans dat de onderhandelingen doorgaan met een inzet die niet door deze Kamer is gedekt. Het zou daarom heel prettig zijn daarover met de regering te spreken. Er kunnen dan wel reguliere procedures zijn, maar als die ertoe leiden dat wij hierover spreken als het te laat is, lijkt mij die gang van zaken niet goed voor de Kamer.

De heer **Herben** (LPF): Voorzitter. Het voorstel dat u deed, kan ik heel goed volgen. Ik meen dat voor 13 november al een commissievergadering is gepland. Wat mij betreft kunnen wij dan het onderwerp aan de orde stellen.

De heer **Blok** (VVD): Voorzitter. Ook de VVD-fractie heeft geen behoefte aan een spoeddebat en zij volgt uw voorstel.

Mevrouw **Van der Laan** (D66): Als de meerderheid van de Kamer mijn verzoek niet steunt, leg ik mij daar natuurlijk bij neer. In ieder geval is

nu alvast duidelijk dat wij afstand nemen van de bewering van de premier dat we elkaar hier genaderd zijn, want ik neem aan dat het stenogram van dit deel van de vergadering naar het kabinet wordt gestuurd. Op 13 november moeten wij ons standpunt nog maar preciseren.

De **voorzitter**: Ik stel voor om de voorzitter van de vaste commissie voor Europese Zaken te vragen om op korte termijn te bezien wanneer een algemeen overleg gehouden kan worden. Als het de bedoeling was dat overleg "pas" op 13 november te houden, zou mijn verzoek zijn dat overleg te vervroegen, opdat dan tijdig in commissieverband met de Kamer kan worden gesproken over de ontwikkelingen bij de Europese onderhandelingen. Aangezien mevrouw Van der Laan dat expliciet heeft verzocht, stel ik bij uitzondering voor om het stenogram van dit deel van de vergadering door te geleiden naar de betrokken bewindslieden, maar laat dit geen precedent worden. Dat impliceert dan niet een expliciet verzoek aan hen.

Overeenkomstig het voorstel van de voorzitter wordt besloten.

Aan de orde is het debat naar aanleiding van een algemeen overleg op 3 november 2003 over **de geannoteerde agenda voor de JBZ-raad van 6 november 2003 (23490, nr. 295)**.

□

Mevrouw **Albayrak** (PvdA): Voorzitter. Er is iets gek aan het gebeuren in Europa. Er is een richtlijn in de maak en die richtlijn gaat bepalen dat derdelanders – dat zijn mensen die niet de nationaliteit van een van de EU-lidstaten hebben, maar wel heel lang in een van die landen wonen – gebruik kunnen maken van het vrije verkeer van werknemers. De richtlijn is geamendeerd en het amendement zegt dat om te kunnen migreren van het ene Europese land naar het andere, je eerst moet aantonen dat je bent geïntegreerd in het eerste land. Stel dat zo iemand naar Engeland wil. Hij spreekt perfect Engels, maar hij moet eerst aantonen dat hij geïntegreerd is in bijvoorbeeld Nederland. Dat is een beetje vreemd, want je wilt weg en

wat heb je dan nog aan het Nederlands? De minister is het met die lezing eens, maar zij vindt het geïntegreerd zijn nog steeds een voorwaarde voor het verkrijgen van de derdelandenstatus. Dat wordt namelijk een nieuwe status. Ik vind dat een beetje het paard achter de wagen spannen, want als je die eis gaat stellen, komt er niets terecht van mobiliteit. Je zou toch denken dat juist mensen die weinig banden hebben met het land waar ze wonen, sneller geneigd zijn om in een ander Europees land te gaan werken als ze daar een baan kunnen vinden. Om die reden en omdat de minister wil instemmen met het voorstel, zoals dat op dit moment voorligt in Brussel, wenst de PvdA de volgende motie in te dienen.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat het voorstel voor een richtlijn betreffende de status van langdurig ingezeten onderdanen van derde landen het vrij verkeer van lang legaal gevestigde migranten binnen de Europese Unie beoogt te bevorderen;

overwegende dat in de richtlijn in zijn huidige geamendeerde vorm de mogelijkheid van het stellen van een dubbel integratievereiste is opgenomen, wat erop neerkomt dat men moet aantonen geïntegreerd te zijn in het land waaruit men wil vertrekken alvorens men naar een ander Europees land kan migreren;

van mening dat het bovenstaande afbreuk doet aan één van de hoofddoelstellingen van de richtlijn, te weten het bevorderen van de mobiliteit binnen de Europese Unie van lang legaal gevestigde derdelanders;

vraagt de regering om bij de Justitie- en Binnenlandse Zaken Raad van de Europese Unie van 6 november 2003 niet in te stemmen met het voorstel voor de richtlijn betreffende de status van langdurig ingezeten onderdanen van derde landen in zijn huidige vorm,

en gaat over tot de orde van de dag.

Albayrak

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Albayrak en Vos. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 300 (23490).

De heer **Visser** (VVD): Mevrouw Albayrak doet nu al een paar weken moeite om het moeilijker te maken dan het is. Het is echter niet zo moeilijk. Zij heeft het een aantal keren over "moet" en een verplichting die eruit zou voortkomen, terwijl de richtlijn spreekt over een kan-bepaling. Je kunt dus iets via wetgeving doen. Wat je kunt doen, is iets dat wij in de discussie over oudkomers en nieuwkomers steeds doen, namelijk zeggen dat het in het belang van de mensen zelf is om de taal te leren van het land waar je komt. Het verbaast mij dat zij afstand neemt van dat principe.

Mevrouw **Albayrak** (PvdA): Deze lezing van de heer Visser klopt absoluut niet. Ik heb er geen bezwaar tegen dat mensen wordt gevraagd om te integreren in het land waar ze naartoe gaan. Mensen die vanuit Spanje naar Nederland komen, kan gevraagd worden om een inburgeringscursus te doen en de Nederlandse taal te leren, want zij komen hier wonen. Als je hier echter al twintig jaar woont en een baan kunt krijgen in Engeland en als je het Engels goed beheerst, is het raar om te zeggen: u mag niet naar Engeland, want u spreekt geen Nederlands.

□

Minister **Verdonk**: Voorzitter. Deze richtlijn is een heel belangrijke stap vooruit. Waarom? Met deze richtlijn introduceren wij in de Unie iets geheel nieuws. Wij geven namelijk aan mensen die vijf jaar legaal in een EU-land verblijven de mogelijkheid een status te verwerven die binnen heel Europa gelding heeft. Aan deze status zijn heel belangrijke rechten gekoppeld. De mobiliteit binnen de Unie wordt bevorderd en bureaucratistische drempels worden opgeheven. Bovendien hoeft een langdurig ingezetene niet meer in elke lidstaat een toelatingsprocedure te doorlopen. De status is ook om een andere reden noodzakelijk. Wij zijn het erover eens dat het streven naar gelijke behandeling cruciaal is, zeker voor langdurig ingezetenen. Dit lijkt vanzelfsprekend, maar u vergist zich. In de meeste EU-landen zijn de

rechten als sociale zekerheid, arbeid en onderwijs voor derdelanders helemaal niet zo vanzelfsprekend. Veel landen hebben even moeten slikken, maar het resultaat is ernaar.

Tegenover rechten staan natuurlijk ook plichten, bijvoorbeeld op het vlak van integratie. Dit is niet zo vreemd. Juist voor degenen die langdurig verblijven in een bepaald land is integratie des te meer van belang. Waar loop ik nu tegenaan? Een deel van de Kamer heeft bezwaren, maar niet tegen de centrale boodschap van de richtlijn; het bezwaar zit meer in de casuïstiek, in de vraag of het nog beter kan. Moeten wij daarom die richtlijn blokkeren? Nu zijn wij nog met 15 lidstaten bezig met het proces van Europese harmonisatie. Wil Nederland dit proces nu stopzetten? Alle lidstaten zijn in juni al akkoord gegaan, behalve Nederland. Openbreken van het akkoord betekent dat verworvenheden weer op de helling komen te staan en dat rechten weer op de tocht worden gezet. Ik verzeker u: Nederland heeft op veel punten zijn zin gekregen en dat weten de andere landen ook. Als u instemt met een richtlijn, moet een aantal lidstaten de nationale regelgeving wijzigen in het voordeel van de langdurig ingezetene.

Mijn positie is daarom duidelijk: openbreken is geen optie. Ik kan dat niet meer aan mijn JBZ-collega's uitleggen. Ook de langdurig ingezetene is daarbij niet gebaat. Voor alle duidelijkheid wijs ik erop dat de leden van de Eerste Kamer al hebben ingestemd met deze richtlijn. Ik roep de leden van deze Kamer op dat ook te doen.

Ik ontraad dan ook aanvaarding van deze motie. De argumenten heb ik in het voorgaande al genoemd. Duidelijk is dat het integratievereiste voor deze nieuwe status gesteld wordt in het land waar men vandaan komt. In dat land moet men geïntegreerd zijn en van dat land moet men de taal spreken. Als men naar Nederland komt, vragen wij die persoon Nederlands te leren, want dat is hier de eerste voorwaarde voor inburgering.

Mevrouw **Albayrak** (PvdA): De minister bevestigt hiermee dat als je in Portugal woont en geen Portugees spreekt, je niet naar Nederland mag komen.

Ik wil een ding recht zetten, namelijk dat de fractie van de Partij

van de Arbeid deze richtlijn niet van tafel wil hebben. Sterker nog, mijn fractie heeft mede aangedrongen op deze richtlijn. De heer Cohen heeft in Tampere in 1999 het fundament gelegd voor deze richtlijn. Wij steunen deze volledig. De minister heeft bij amendement met de Duitsers en de Oostenrijkers het dubbele integratievereiste ingebracht. Zij is daar zeer actief in geweest. Ik vraag haar, even actief te zijn in het ongedaan maken van dat amendement.

Minister **Verdonk**: Er is geen sprake van een dubbel integratievereiste. Het land van herkomst stelt het integratievereiste. Als eerste is dat de vraag of iemand geïntegreerd is. Daarbij hoort of iemand de taal spreekt van het land van herkomst. Als iemand naar Nederland komt, voldoet aan de criteria van het land van herkomst voor de derdelandenstatus en deze status heeft gekregen, dan eisen wij van hem dat hij in Nederland Nederlands leert.

Mevrouw **Van der Laan** (D66): Volgens mij is er sprake van een misverstand. Ik hoop dat de minister dat kan ophelderen. Waar het om gaat, is dat iemand die heel lang in Nederland verbleef, op een bepaalde manier is ingeburgerd, geen Nederlands spreekt, maar wel goed Engels, naar Engeland kan verhuizen en dat de Engelsen dan niet moeten zeggen: u spreekt geen Nederlands en daarom mag u niet in Londen komen wonen. Klopt dat?

Minister **Verdonk**: Ja, dat klopt.

Mevrouw **Albayrak** (PvdA): Mijn lezing klopt ook. Als de migrant in Nederland geen Nederlands heeft geleerd en dus niet in Nederland ingeburgerd is, krijgt hij in Nederland niet de status van derdelander. Hij kan dus überhaupt niet naar Engeland verhuizen.

Minister **Verdonk**: Dit wordt een Babylonische spraakverwarring. Mijn standpunt is duidelijk. Ik ontraad nogmaals aanvaarding van deze motie.

Mevrouw **Albayrak** (PvdA): Wij moeten het debat hier niet overdoen. Het verschil van mening blijft bestaan. Om die reden wens ik mijn motie in stemming te brengen.

Verdonk

De beraadslaging wordt gesloten.

In stemming komt de motie-Albayrak/Vos (23490, nr. 300).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks en de PvdA voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2004 (29200-VIII).**

De algemene beraadslaging wordt hervat.

De **voorzitter**: Ik zie op mijn lijstje dat vrijwel alle woordvoerders het informeel aan hen toegedeelde quotum interrupties vanochtend al hebben opgemaakt. Vanmiddag gaan wij dus een beetje opschieten.



Mevrouw **Vergeer** (SP): Voorzitter. Ik doe uiteraard mijn uiterste best, maar het is wel een heel belangrijk onderwerp. Om te beginnen wil ik onderstrepen dat het onderwijs geen markt, de school geen bedrijf en de leerling geen product is. De regering denkt daar helaas anders over. De staatssecretaris maakt van het onderwijs een consumentenmarkt en de minister maakt van schoolhoofden bedrijfsleiders. Ik kom hierop uiteraard in detail terug.

De eerste vraag die iedereen zich stelt, is natuurlijk: moeten wij nu blij zijn met die 700 mln euro van Balkenende-II? Tja, de werkelijkheid is dat er evenveel bezuinigd wordt op het onderwijs, dus per saldo komt de investering in onderwijs uit op nul. Ik citeer de Macro-economische verkenningen, bladzijde 121: per saldo levert het Strategisch akkoord in 2003 en 2004 netto vrijwel geen extra budget op omdat tegenover intensivering ombuigingen staan. Ik wil hier graag een reactie van de minister op. Eerlijk gezegd denk ik dat de minister best meer zou willen investeren, maar zij heeft helaas gekozen voor een kabinet dat liever bommenwerpers koopt en de OZB afschaft.

Ouders worden enorm op kosten gejaagd. Het lesgeld en de boeken belopen in de tweede fase al 1500 euro per leerling per jaar. Dat is geen uitzondering. Vanochtend las ik in Trouw dat iemand dit jaar voor drie kinderen 4900 euro kwijt is. Zoals ik al zei, wordt de school een bedrijf. Ook de basisschool krijgt straks één pot geld, de lumpsum. Het prijsrisico op dat geld, verhuist nu van OCW naar de scholen. Dat kan de CDA-fractie toch niet bedoelen met goed rentmeesterschap? Financiële autonomie van de scholen klinkt mooi, maar dat is met dit kabinet absoluut niet in het belang van het kind. De grootste kostenpost is namelijk het onderwijzend personeel en dan slaan de boekhoudkundige wetten keihard toe. Dat zien wij ook al aan de evaluaties van de lumpsum in het voortgezet onderwijs en het schoolbudget: lumpsum leidt tot een verschuiving van geld voor onderwijzend personeel naar management, materieel of de reserves.

Positief is wel dat de minister extra geld beschikbaar wil stellen voor de bijscholing van docenten in het primair en voortgezet onderwijs. Zij wil dat geld echter niet oormerken. Ter extra illustratie van mijn punt merk ik het volgende op. In verband met de invoering van de lumpsum geeft de minister wel 100 mln euro uit aan management voor extra bestuurskracht, maar tegelijk is er 100 mln euro minder voor achterstandsbestrijding. Is dat niet treurig? Wij overwegen dan ook een motie in te dienen over de bezuiniging op achterstandsgelden.

Niet oormerken zou juist weer goed zijn als het rijksbudget voor de schoolbegeleiding naar de scholen gaat. Scholen kunnen dan, indien gewenst, de voormalige schoolbegeleiders als herintreders aanstellen. Daarop zou ik graag een reactie van de minister willen hebben. Wij zouden ook graag willen dat het volume van de rijksmiddelen behouden blijft en dus aan de lumpsum van de scholen wordt toegevoegd.

De werkdruk van de leerkrachten is enorm en dat komt door Weer samen naar school, het rugzakje, de groepsgrootte en het, vergeleken met buitenlandse docenten, enorme aantal lesuren dat een Nederlandse docent moet geven. De minister streeft naar 2200 vacatures in 2007. Ik vind dat heel belangrijk. Als de

minister dat streefcijfer niet haalt, stelt zij zich dan niet meer beschikbaar voor een derde periode?

Ik heb ook gezegd dat de leerling een product wordt. Ik vraag de minister om af te zien van een kleutertoets als meetinstrument voor de gewichtenregeling en het rendement van de school, want het kind wordt zo tot een product gemaakt van de verantwoordings- en prestatiecultuur. Zo'n kleutertoets is heel erg stigmatiserend. Je moet je voorstellen dat je voor het eerst naar school gaat en meekrijgt "ik ben dom" in plaats van "ik ga heel knap worden". Bovendien is de kleutertoets fraudegevoelig en duur. Het verschil tussen een nul- en een eindtoets is een schijnrendement. Je meet er eigenlijk alleen maar beperkt aangeleerde vaardigheden mee, waarvoor je zelfs kunt oefenen. Belangrijke succesfactoren, zoals motivatie, inzet, zelfvertrouwen en leergierigheid blijven buiten beschouwing. Naar mijn mening moet een school dan ook niet op Cito-toetsen worden beoordeeld, maar op de deskundigheid en de inzet van de leerkrachten om de kinderen te motiveren. Wat betreft de hoogte van het bedrag dat de minister hiervoor beschikbaar stelt, sluit mijn fractie zich aan bij de opvatting van de fractie van de ChristenUnie. Wij dienen samen een amendement in om dit geld voor achterstanden te gebruiken.

Hoewel maar liefst 15% van de scholen geen adequate leermiddelen heeft en slechts 40% voldoende schoon is, wordt in 2004 het budget hiervoor met 10 mln verlaagd. Dit staat op bladzijde 57 van de begroting. In antwoord op mijn vragen hierover heb ik als antwoord gekregen dat de materiële bekostiging is gebaseerd op het aantal leerlingen en het aantal groepen. Ik heb het even nagekeken: de leerlingenaantallen stijgen. Het een lijkt dus niet met het ander te rijmen.

Er is vanochtend al veel gepraat over integratie. Dat is terecht en gelukkig maken steeds meer gemeenten en scholen zich er zorgen over dat er witte en zwarte scholen zijn en proberen zij er iets aan te doen. Gelukkig vinden ook steeds meer politieke partijen, evenals de SP, dat de scholen gemengd moeten zijn. Ook de CDA-fractie wil de witte vlucht tegengaan. Toch kennen wij in Nederland inmiddels apartheid. Er zijn gewoon zwarte en witte scholen.